

Bydgoszcz, 15 maja 2019 r.

Analizy Ekologiczne Maciej Mularski

ul. Rodzinna 4/51

85-792 Bydgoszcz

NIP: 554 264 70 60

Kontakt:

Tel.: 667 299 501

e-mail: maciej.mularski@gmail.com

Opracowanie sporządzone dla Inwestora: KW SOLAR V Sp. z o.o. z siedzibą
przy ul. Grzybowskiej 87
w Warszawie.

Poniższe opracowanie powstało na skutek dwóch pism Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy:

1. pismo z dnia 04 kwietnia 2019 r., znak: WOO.4220.189.2019.AJ stwierdzające konieczność dokonania oceny oddziaływania na środowisko i nakładające zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na budowie farmy fotowoltaicznej „Borek I” na działce o nr ewid. 53 obręb Borek, gmina Topólka, powiat Radziejowski;
2. pismo z dnia 04 kwietnia 2019 r., znak: WOO.4220.190.2019.AJ stwierdzające konieczność dokonania oceny oddziaływania na środowisko i nakładające zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na budowie farmy fotowoltaicznej „Borek II” na działce o nr ewid. 53 obręb Borek, gmina Topólka, powiat Radziejowski.

Inwestor – spółka KW SOLAR V Sp. z o.o. poprosił o realizację prac w zakresie dotyczącym odpowiedzi na punkty III i IV wyżej wymienionych opinii. Z racji, iż punkty te dla obu pism są identyczne, poniżej przedstawiono informacje, które są wspólne dla obu farm fotowoltaicznych.

Ponadto obie farmy fotowoltaiczne znajdują się na jednej działce, wobec tego przy ocenie wpływu inwestycji na środowisko traktowano je jako jedną elektrownię fotowoltaiczną.

III. Zgodnie z treścią art. 68 ust. 2 pkt 2b uouioś wskazuje zakres i szczegółowość wymaganych danych pozwalających scharakteryzować przedsięwzięcie, rodzaje oddziaływań oraz elementy środowiska wymagające szczegółowej analizy poprzez przeprowadzenie w raporcie:

1) Oceny zgodności przedsięwzięcia z ograniczeniami ustanowionymi w:

- a. **Uchwale nr X/242/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Głuszyńskie (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom., poz. 1563 ze zm.),**

Uchwała nr X/242/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Głuszyńskie w § 5 pkt 2 mówi, iż wprowadza się zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o

środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W uzasadnieniu merytorycznym ww. zakaz jest tłumaczony i rozwijany w następujący sposób: „interpretacja musi odbywać się zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) oraz z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r., w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397). Zwraca się jednak uwagę, iż ustawodawca wprowadzając ten zakaz do katalogu zakazów w art. 24 ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 roku, poz. 627 z późn. zm.), jednocześnie dodał bardzo istotny i odnoszący się bezpośrednio do sposobu jego stosowania ust. 3 w brzmieniu: Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu. Uznaje się, iż wprowadzone zmiany pozwolą właściwie dopasować system obowiązujących zakazów w stosunku do lokalnych potrzeb ochrony przyrody i krajobrazu, a także do uwarunkowań oraz działalności człowieka na terenie OChK Jezioro Głuszyńskie”.

Tym samym niniejsze przedsięwzięcie zgodne jest z uchwałą, ponieważ może ono zostać zrealizowane w obszarze chronionym wówczas, gdy wykaże się brak jego negatywnego oddziaływania na przyrodę i krajobraz.

Badania, które zostały przeprowadzone jednoznacznie stwierdzają brak negatywnego oddziaływania inwestycji na przyrodę – o czym w pozostałych punktach opracowania.

Jeśli chodzi zaś o krajobraz, to pojęcie to jest używane w wielu dziedzinach nauki: architektura krajobrazu, planowanie przestrzenne, geografia. Sam krajobraz stanowi połączenie kilku sfer otaczającego nas środowiska nieożywionego: hydrosfery, litosfery, atmosfery i ożywionego: biosfery, ale również elementy działalności człowieka. Wszystkimi wymienionymi sferami zajmują się poszczególne nauki, dyscypliny i subdyscypliny nauki. W ujęciu całościowym krajobraz stanowi przeogromną skomplikowaną strukturę, która w większości przypadków funkcjonuje, jako „czarna skrzynka” (Ostaszewska 2002).

Opisu krajobrazu nie można dokonać bez wiedzy o percepcji krajobrazu. W literaturze naukowej szeroko opisywane są zasady i metody badawcze postrzegania przez obserwatora krajobrazu (Bell 2004, Nijhuis i in. 2011, Reducing Visual Impacts 2013).

W niniejszym opracowaniu należy przytoczyć definicję krajobrazu multisensorycznego, czyli krajobrazu odbieranego wszystkimi zmysłami: wzrokiem, zapachem, słuchem, dotykiem, nawet smakiem. Suma rejestrowanych teraz i w przeszłości wrażeń, połączona z wiedzą i doświadczeniem, składa się na zintegrowany odbiór, ocenę i w efekcie – postępowanie obserwatora (badacza, planisty, mieszkańca, turysty, itp.) w stosunku do systemu krajobrazowego (Tuan Yi-Fu 1979, Skalski 2007, Bernat 2008, Chmielewski 2008, Pietrzak 2010).

Na podstawie badań Wojciechowskiego (1986) otaczający nas widok można podzielić pod względem oddziaływania na obserwatora. Krajobraz w pierwszej strefie do 200 m jest odbierany multisensorycznie i właśnie ten najbliższy obserwatorowi fragment otoczenia najistotniej wpływa na ogólny odbiór krajobrazu. Obiekty znajdujące się dalej niż 200 m od obserwatora stanowią jedynie tło widoku i są odbierane tylko wzrokowo. Należy, więc stwierdzić, że przebywając w pobliżu danego obiektu reagujemy pozytywnie lub negatywnie na dany widok w większym stopniu kierując się najbliższym otoczeniem. Natomiast wcześniejsze badania Van der Hama (1971) wykazują, że granica postrzegania charakterystycznych elementów krajobrazu wynosi 500 m. Pamiętać również należy, że człowiek widzi stereoskopowo do ok. 1200 m (Meienberg, 1966, Middleton, 1968), co sprawia, że ten zakres otaczającego nas krajobrazu ma silniejsze oddziaływanie na obserwatora. Postrzeganie krajobrazu zależy również od indywidualnych cech obserwatora tak, więc poza pierwszym planem, gdzie obiekt może stanowić dominantę w drugim, trzecim i w dalszym planie widoku z całą pewnością może być widoczne, ale nie musi koncentrować uwagi obserwatorów.

Kolejną problematyką percepcji krajobrazu jest pole i zasięg widoku. Lange (1990) wskazuje, że im bliżej obserwatora znajduje się przeszkoda terenowa tym bardziej jest ograniczone pole i zasięg widoku. Szczególne znaczenie ma to stwierdzenie w terenie zabudowanym i w pobliżu roślinności wysokiej (Lange 1990). W przedmiotowym przypadku widoczność ta może być ograniczona poprzez zadrzewienia przydrożne i śródpolne, które zasłonią widok na farmę fotowoltaiczną. Dodając jeszcze do rozważań zmienną w postaci rzeźby terenu możemy uzyskać wzmocnienie wcześniej przedstawionych efektów bądź

tłumienie. Zadrzewienia i zakrzewienia występują wzdłuż dróg od strony południowej i wschodniej inwestycji, od strony północnej zaś niewielkie sady skutecznie zmniejszają percepcje inwestycji sprawiając, iż jej odbiór jest bardzo lokalny. W szerszej płaszczyźnie, widok od strony południowej będzie całkowicie zastąpiony przez towarzyszące rzece Zgłowiączce zadrzewienia. Od pozostałych stron występują pola uprawne, którym towarzyszą niewielkie stawy i zbiorniki wodne. Pomimo, iż rzeźba terenu nie jest znacznie pofałdowana, to elektrownia, której wysokość ograniczona jest do ok. 5 m, a więc znacznie mniej od typowego domu jednorodzinnego, szybko powinna zniknąć w krajobrazie.

Przedstawione po krótko niektóre publikacje naukowe dowodzą, że Strefa I oddziaływania wizualnego elektrowni może być wyznaczona, jako ekwidystanta kilkudziesięciu do kilkuset metrów i odnosi się to bezpośrednio do badań Meienberg (1966) i Middleton (1968).

Na zasoby krajobrazowe składają się swoiste cechy środowiska przyrodniczego i kulturowego, które kształtują makroprzestrzenne wartości wizualno-estetyczne regionu, wykształcone w wyniku ich współwystępowania elementy ekspozycji wizualnej i kompozycji krajobrazowej oraz mikroprzestrzenne elementy przyrodnicze i kulturowe urozmaicające krajobraz. Do podstawowych elementów kreujących walory krajobrazowe należy rzeźba (ukształtowanie) terenu. Drugim z uwzględnionych komponentów, pośrednio wpływających na kształt walorów krajobrazowych, jest geneza i wynikający z niej skład litologiczny podłoża geologicznego. Kolejnym elementem krajobrazotwórczym uwzględnionym przy opisie lokalizacji inwestycji jest użytkowanie (pokrycie) terenu. Ostatnie z kryteriów delimitacji jednostek krajobrazowych stanowił typ pokrycia kulturowego związany z osadnictwem (Kistowski i in. 2005).

Teren posadowienia inwestycji stanowi obszar pofałdowany, aczkolwiek o stosunkowo niewielkich deniwelacjach, cechujący się silną mozaiką środowiskową, w której przeplatają się pola uprawne, lasy i niewielkie zadrzewienia towarzyszące głównie ciekom i zbiornikom wodnym. W związku z bezpośrednim otoczeniem elektrowni przez mozaikę lasów, zakrzewień i zadrzewień śródpolnych, alei przydrożnych drzew elektrownia powinna przestać być widoczna w odległości już od kilkudziesięciu metrów od jej granic.

Podsumowując, lokalizowanie tej inwestycji nie wpłynie negatywnie na odbiór krajobrazu. Zasięg zmian będzie ograniczony lokalnie i łatwy do kompensacji. Nie spowoduje również zmian powodujących spadek walorów turystycznych, a wręcz przeciwnie –

inwestycja może stać się lokalną ciekawostką, jako że wciąż w Polsce tego typu obiekty należą do rzadkości.

b. Art. 51 i 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 ze zm.), względem gatunków chronionych i ich siedlisk.

Planowane przedsięwzięcia – elektrownie fotowoltaiczne Borek I i Borek II znajdują się na działce rolnej, która nie cechuje się szczególnymi warunkami środowiskowymi. Działka w obszarze realizacji inwestycji w całości porośnięta jest roślinnością uprawną – zbożami. Jedynie drogom towarzyszą zadrzewienia i zakrzewienia. Północna – porośnięta drzewami część działki nie będzie ulegać przekształceniu. W związku z tym brak jest konieczności wycinki drzew i krzewów.

W obszarze inwestycji brak jest siedlisk przyrodniczych, na których występowałyby chronione gatunki roślin i grzybów. Tych ostatnich w ogóle nie stwierdzono, natomiast roślinność tworzyły pospolite chwasty pól uprawnych, rośliny synantropijne jak pokrzywa, oset, szczaw zwyczajny, wrotycz, krwawnik, mniszek lekarski, babka lancetowata.

Badania występowania organizmów chronionych na działce przeprowadzono 14 maja 2019 r. Polegały na obejściu działki wzdłuż jej granic. W trakcie przemarszu notowano wszystkie widoczne zwierzęta. Obserwacje trwały od godziny 10 do 12.

W ich trakcie odnotowano przelot pojedynczego myszołowa, ponadto na drodze na wschód od inwestycji widziano pliszkę siwą. W zakrzewieniach jej towarzyszących we wjeździe do sąsiedniego gospodarstwa obserwowano pleszkę – 1 osobnik, potrzescza – 5 osobników, trznadla – 4 osobniki, srokosza – 1 osobnik, szpaki – 13 osobników.

Z gatunków, które ewidentnie rozmnażają się na terenie działki objętej inwestycją widziano skowronka. W trakcie prac stwierdzono 9 par gniazdujących na tym terenie. Nie wchodziło na teren działki celem dokładnej lokalizacji gniazd z kilku względów. Po pierwsze aby nie stresować ptaków i ewentualnie, wskutek nieuwagi, nie zniszczyć lęgu. Po drugie, aby nie niszczyć zboża uprawianego na tym terenie i po trzecie z racji, iż ptaki te co rocznie zmieniają miejsce gniazdowania, tym samym dla oceny istotniejsze jest odnotowanie ilości osobników, niż detekcja miejsc gniazdowania.

Po realizacji inwestycji ptaki te dalej będą mogły zamieszkiwać przedmiotową działkę. Aby nie doszło do zniszczenia lęgów prace przygotowawcze polegające na usuwaniu

roślinności zielnej z terenu działki inwestycyjnej, na potrzeby budowy instalacji fotowoltaicznej należy rozpocząć poza sezonem lęgowym (1 marca – 31 sierpnia), lub w dowolnym terminie po sprawdzeniu terenu przez ornitologa pod kątem lęgów ptaków.

2) Oceny wpływu i skutków realizacji przedsięwzięcia na:

a. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezioro Głuszyńskie,

Jak opisano w punktach powyżej przedsięwzięcie nie będzie negatywnie oddziaływać na Obszar Chronionego Krajobrazu Jezioro Głuszyńskie.

Nie spowoduje negatywnego oddziaływania na krajobraz, jak również na otaczającą przyrodę. Gatunki zamieszkujące działkę inwestycyjną są pospolite w skali całego kraju. Ewentualny ubytek terenu nie sprawi, iż zmniejszy się baza żerowiskowa, zwłaszcza że skowronki, pliszki, potrzescze, jak i inne ptaki swobodnie będą mogły korzystać z terenu inwestycji. Ponadto zastąpienie pola uprawnego środowiskiem łąkowym sprawi, iż baza pokarmowa dla tych gatunków może być korzystniejsza.

Jeśli chodzi o płazy oraz drobne ssaki możliwa jest ich obecność na tym terenie po zrealizowaniu inwestycji. Ogrodzenie przedsięwzięcia nie będzie wkopane w ziemię, pozostawiony zostanie pomiędzy powierzchnią gruntu, a jego dolną podstawą odstęp, który zapewni swobodną możliwość dyspersji. Ocienienie przez panele poprawi zaś warunki bytowania płazów – zmniejszy parowanie i różnice temperatur.

Warto dodać, iż utrzymaniu elektrowni fotowoltaicznej towarzyszy o wiele mniejszy zakres prac, niż w przypadku użytkowania rolnego. Nie będzie ponadto udziału ciężkich maszyn, których praca przyczynia się do masowej śmierci zwierząt.

b. Gatunki zwierząt (w szczególności objęte ochroną) i ich siedlisk bytowania, pozostające w zasięgu oddziaływania inwestycji, w tym związane z terenem przewidywanego zajęcia,

Zgodnie z opisem zawartym w punktach wyżej na terenie objętym inwestycją w trakcie inwentaryzacji przyrodniczej stwierdzono obecność skowronka – gatunek wykorzystuje działkę jako miejsce lęgowe. Ptak ten użytkuje wszystkie pola uprawne w okolicy za wyjątkiem tych bezpośrednio przylegających do dróg, zabudowy, czy do zakrzewień i zadrzewień. Ptaki w okresie realizacji i likwidacji inwestycji czasowo nie będą mogły zamieszkiwać działki w trakcie trwania prac budowlanych, lecz po ich ustąpieniu

nieruchomość będzie dla nich dostępna. W trakcie eksploatacji inwestycji ptaki będą mogły się gnieździć na terenie nieruchomości.

Co prawda w trakcie badań nie stwierdzono obecności płazów, niemniej jest możliwa obecność żaby trawnej i ropuchy szarej. Płazy te pospolicie zamieszkują wszystkie działki rolne. Rozmnażają się w wodzie – możliwe miejsca to okoliczne stawy, jezioro Głuszyńskie, a także rozlewiska w biegu Zgłowiączki.

Realizacja i likwidacja inwestycji nie będzie negatywnie oddziaływać na te gatunki. Aby tak było wszelkie wykopy muszą być przed rozpoczęciem prac kontrolowane w przypadku pozostawienia ich na noc otwartych. Wszystkie znalezione zwierzęta muszą zostać złapane, a następnie wypuszczone poza terenem inwestycji. W trakcie eksploatacji okresowe koszenie traw może nieść pewne zagrożenie, jednakże jest ono mniejsze niż w przypadku dotychczasowego użytkowania działki.

c. Gatunki roślin oraz siedlisk przyrodnicze, pozostające w zasięgu oddziaływania analizowanego przedsięwzięcia,

Na terenie inwestycji brak jest chronionych gatunków roślin. Dominują zboża oraz pospolite chwasty, gatunki synantropijne jak pokrzywa, oset, szczaw zwyczajny, wrotycz, krwawnik, mniszek lekarski, babka lancetowata. Realizacja inwestycji przyczyni się do powstania siedliska o charakterze łąki kośnej pod powierzchnią paneli, które charakteryzuje się znacznie większą bioróżnorodnością niż pole uprawne.

d. Szlaki migracji zwierząt, pozostające w zakresie oddziaływania inwestycji, w tym szlaki wędrówki płazów i ssaków.

Inwestycja nie będzie negatywnie oddziaływać na możliwość migracji zwierząt. Przez działkę objętą inwestycją nie przebiegają żadne szlaki migracyjne – te znajdują się w zalesionych korytach cieków prowadzących do jeziora Głuszyńskiego.

Aby zapewnić możliwość dyspersji zwierząt należy ogrodzić farmę fotowoltaiczną płotem, którego podstawa nie będzie wkopana w ziemię. Pomiędzy jego dolną podstawą, a poziomem terenu trzeba zapewnić odstęp min. 10 cm, co pozwoli na swobodną dyspersję drobnych kręgowców.

3) Analizy zasięgu i skutków realizacji przedsięwzięcia na: formy ochrony przyrody, gatunki i ich siedliska oraz siedlisk przyrodnicze pozostające w zakresie oddziaływania przedsięwzięcia.

Jak w poprzednich punktach opisano, przedsięwzięcie nie będzie negatywnie oddziaływać na formy ochrony przyrody, gatunki i ich siedliska.

Inwestycja nie będzie negatywnie oddziaływać na krajobraz. Jest ona niska, ponadto dzięki charakterystyce krajobrazu szybko w nim zniknie i nie będzie widziana z większej perspektywy.

Gatunki roślin rosnące obecnie na terenie zainwestowania, po zakończeniu prac wciąż będą obecne, ponadto przewiduje się zwiększenie bioróżnorodności w związku ze zmianą siedliska z pola uprawnego na łąkę kośną.

Ptaki obecnie zamieszkujące działkę wciąż będą mogły być obecne. Płazy znajdą pod zacienioną powierzchnią paneli lepsze warunki do życia.

Ponadto zmniejszy się śmiertelność zwierząt. Prace polowe przy rolniczym użytkowaniu działki najbardziej intensywnie trwają we wczesnym okresie lęgowym ptaków, a także w okresie migracji płazów. W przypadku realizacji elektrowni fotowoltaicznej w tym okresie nie będzie w zasadzie żadnych prac. Tym samym radykalnie zwiększy się przeżywalność piskląt oraz dorosłych osobników płazów.

4) Wskazać co do potrzeby zastosowania działań minimalizujących i kompensujących względem stwierdzonych elementów środowiska przyrodniczego, pozostających w zasięgu oddziaływania realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia wraz z podaniem ich zakresu, lokalizacji oraz terminu wykonania.

W związku z charakterystyką inwestycji nie przewiduje się konieczności dokonywania żadnych działań kompensacyjnych.

Wśród działań minimalizujących oddziaływanie inwestycji na środowisko należy wymienić konieczność rozpoczęcia przygotowawczych prac poza okresem lęgowym, lub w dowolnym terminie po uprzednim sprawdzeniu go przez ornitologa pod kątem gniazdowania ptaków. Pokosy powinny być też dokonywane od centrum farmy w kierunku jej brzegów, co pozwoli ochronić ewentualnie obecne pisklęta zagniazdowników.

IV Zgodnie z treścią art. 68 ust. 2 pkt 2c uouioś wskazuje następujące zakresy i metody badań wpływu na następujące elementy środowiska:

W zakresie ochrony przyrody przeprowadzić bania terenowe w celu rozpoznania występowania siedlisk gatunków zwierząt, roślin i grzybów oraz siedlisk przyrodniczych.

Metody oraz terminy badań dostosować do biologii i ekologii gatunków oraz siedlisk potencjalnie występujących w zasięgu inwestycji oraz uwzględniające dobre praktyki w tym zakresie, np. określone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (GIOŚ).

Zebranie wyników powinno być przeprowadzone w okresie zgodnym z wymaganiami ekologicznymi poszczególnych grup gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Badania przyrodnicze przeprowadzono 14 maja 2019 r. Polegały na obejściu działki wzdłuż jej granic. W trakcie przemarszu notowano wszystkie widoczne zwierzęta. Obserwacje trwały od godziny 10 do 12.

Data i czas trwania badań są wystarczające dla stwierdzenia obecności gatunków lęgowych na terenie działki – ponieważ to na te organizmy potencjalnie w największym stopniu może oddziaływać inwestycja.

W trakcie migracji na wszystkich działkach rolnych w pobliżu jeziora oraz w buforze do kilkudziesięciu km możliwe jest żerowanie gęsi. Obecność tych ptaków związana jest głównie z charakterem upraw. Preferują one rzepak, kukurydze, lucernę, a w mniejszym stopniu pola zasiane roślinnością zbożową. Okresowo bardzo liczne w Polsce gęsi (Staszewski & Czeraszewicz 2001) należą do ptaków wrażliwych na płoszenie i obecność struktur terenowych, które mogą zmniejszać bezpieczeństwo. W przypadku przedmiotowej działki jest to porośnięta zadrzewieniami i zakrzewieniami droga w pobliżu inwestycji. Ptaki te wymagają dużych, nieostłoniętych przestrzeni, takich jak rozległe akweny wodne stanowiące noclegowiska oraz duże, otwarte pola będące żerowiskami – czego nie zapewnia działka objęta inwestycją. Stewart et al. (2007) zaliczyli blaszkodziobe i siewkowe do ptaków najbardziej wrażliwych na płoszenie. Dystans odstraszenia sięga w przypadku ptaków wodnych kilkuset metrów, co jest wartością większą niż u innych ptaków. Wszystko to sprawia, iż inwestycja nie wpłynie na status ochrony i zachowania gęsi, a także ptaków siewkowych.

W obszarze wielu km od przedmiotowej inwestycji znajdują się liczne wielkopowierzchniowe pola uprawne. Tym samym baza żerowiskowa dla gęsi, żurawi i innych ptaków jest bardzo duża i ewentualne zajęcie przedmiotowej działki pod inwestycje nie może na nie w żaden sposób negatywnie wpłynąć.